

העריקים

(המשך מעמוד 75)

האלוף משה נתיב, בחודש יוני 78, ועדה לעניין העריקים בצבא. הוועדה קבעה דרכי לחימה בתופעה הזו וקבעה את הצבא, והקדישה חלק ממימצאיה לדרכי הטיפול בעריקים. במסגרת בתי-הכלא הצבאיים, ואחר-כך במסגרת שיבוצו מחדש ביחידה. הוקמה ועדת-קבע הדנה בגורלו של כל עריק, לאחר ש-הכריה משוחזרים עימו בבית-הכלא הצבאי. מרבית העריקים מעוניינים להשתחרר מצה"ל מיד עם שחרורם מהכלא. הם נעזרים בקב"ן (קצין-בריאות-הנפש) שאי-תו הם מבקשים להיפגש בכלא, ועם הפסיכיאטר הצבאי השולח אותם גם למיבחנים פסיכוכיניים. אותם שאינם מצליחים להשתחרר באמצעות הפסיכיאטר, פונים לעזרת הוועדה. זו מוסמכת להמליץ על שירות קרוב לבית, אחרי ש-השחרור מהכלא, על קיצור תקופת השירות של החייל-העריק ואפילו על שחרורו המידי מצה"ל.

אך למרות שגראה שהכללים והתקנים לטיפול בבעיות העריקים משוכללים למדי, מה שקורה בש-טח בצה"ל, רחוק מלהגיד את ה-דעת. צוות של מבקרה-המדינה, ש-

חיילת וחייל ממוישרה-צבאית בפתח בית-הדין
עונשי מאסר כבדים

מפקד מישטרה צבאית ארכז
הלוכדים נפשו

ביקר במדור עריקים ונפקדים ב-שלישות הראשית. גילה מימצאים חמורים. עשרות תיקים נמצאו ללא סדר וללא רישומי מעקב אחרי רי הטיפול. דו"חות מחשב היו מונחים ללא טיפול. בעיקבות ה-ביקורת של המפקד החליף ראש אכ"א את מי שהיה אחד הקצינים הבכירים במדור. ראש ענף-איר-גון-רישום, ראש מדור-העריקים וכל צוות המדור הוחלפו.

בשנת 1978 התגלו 77 מיקרים של חיילים שהוכרו כעריקים, אך לאמיתו של דבר לא היו עריקים. לגבי 54 מיקרים אלה הוציאה השלישות הראשית אישור על עריקותם. בדיקה שנערכה לגבי 60 מתוך 77 מיקרים אלה העלתה את המימצאים הבאים: 15 חיילים שירותו ביחידותיהם למרות שהוכרו משום מה כעריקים. 13 היו עצורים בבתי-כלא צבאיים או אזרחיים ונבצר מהם להתייצב. 12 היו בחזקת נפקדים ולא עריקים, וחזרו או הוחזרו ליחידותיהם לפי גי תום תקופת הנפקדות. לעשרה היו אישור מחלה, 6 שירותו ביחידות אחרות של צה"ל אחרי ש-נשלחו אליהם על-ידי הצבא. שניים לא קיבלו כלל צווים ו-2 שוחררו משירות צבאי. למרות שהתגלתה הטעות, לא טרח צה"ל במשך שנה לבטל הכרזתם של אלה כעריקים. אך קרה גם ההיפך מזה. בשנת 1978 נעצרו או התייצבו מרצונם - לא בגלל עריקה - 225 חיילים עריקים. המישטרה-הצבאית והשלישות לא ידעו כלל שחיילים אלה עריקים. היחידות של-הם לא דיווחו עליהם. למרות ש-ביניהם היו כאלה שערקו בין חור-דש לשנתיים.

ראש אכ"א נתיב
הפסיכולוגים המליצו

תקופות אלה מתוספות לו עם תום שירותו הצבאי, ומכונות ב-עגה הצבאית "קבע דפוק". היחידות שמהן עורקים חיילים רבים הן בסיס-קליטה-הדומיון ובסיס-סייה-דרכה לגבי חיילי סדיר ויחידות-דוח-מעבר לגבי אנשי-מילואים. מיספר העריקים הגבוה ביותר הוא מבסיס-קליטה-הדומיון, שאליו מגיי-עים החיילים ביום הראשון לגיו-סם, שוהים בו בין יום לשבועיים, ואחר כך נשלחים לבסיס טירור-נות. הצעתו של מפקד בקו"מ להחגבר על הנגע, היתה לקצר את תקופת ההמתנה להצבה ביחידות. הנהלים ללכידת עריקים הם פשוטים. מדי יום ביומו מעבירה השלישות הצבאית למיפקדת קצין-מישטרה-צבאית-ראשי אישורי מע-צר לגבי העריקים של אותו היום. במישטרה-הצבאית יש חוליות מיוחדות לתפיסת עריקים. חוליות אלה נוהגות לעבוד במשך 24 שעות רצופות, ולצאת לחופשה בת 24 שעות. במיקרים רבים התברר כי החופשה אמנם נוצלה, אך היממה

מפקד נבנצל
המבקרים חשפו

עצורים כשבועיים, שניים כחודש, ארבעה כחודש וחצי. מועד מישי-פטם של ארבעה עצירים נוספים נקבע לכחודש וחצי לאחר יום מעצרים. תיקיהם של שני עצירים נוספים הועברו לפרקליטות ועדיין לא הוחזרו.

יוסי ינאי